
OPERAČNĚ TAKTICKÁ PŘÍPRAVA

NĚKTERÁ OPATŘENÍ K POSÍLENÍ PROTIAATOMOVÉ A PROTICHEMICKÉ OCHRANY VOJSK V RŮZNÝCH DRUZÍCH BOJE

Plukovník František Tesař

Výpočtem pravděpodobných ztrát na živé síle v soudobém boji docházíme k závěru, že z celkových ztrát připadá až 50 % na atomové a 25 až 30 % na chemické zbraně. Další tendence vývoje vede k rychlému zvětšování pravděpodobných ztrát způsobených hlavně atomovými výbušnými zbraněmi. Vysoká hromadná ničivost těchto zbraní vyžaduje hledání nových forem boje a účinnějších opatření protiatomové a protichemické ochrany. Přispět k řešení těchto některých problémů je cílem tohoto pojednání.

Ú t o k

Hlavní ztráty atomovými a chemickými zbraněmi může obránce způsobit útočícím vojskům za protipřípravy, při zasazování dalších sledů a za protiúderu. V současné době na stupni frontu je nutno vzít v úvahu v hloubce operačního učlenění i použití vodíkových zbraní různých ráží. Manévr útočníka může být ztížen nebo i dočasně znemožněn radioaktivním zamořením způsobeným pozemními a podzemními atomovými výbuchy.

Tak např. pozemní výbuch ráže 20 KT způsobí při rychlosti větru 7 m/vt. radioaktivní zamoření 2000 r/hod. až na vzdálenost asi 11 km, 100 r/hod. na 26 km a 0,5 r/hod. na vzdálenost 115 km po směru větru od centra výbuchu.

Z hlediska ochrany proti zbraním hromadného ničení je však nutné kromě toho, co bylo uvedeno, zabývat se i opatřeními vyplývajícími ze vzdušných výbuchů. Důležitým opatřením z tohoto hlediska je stanovení bezpečnostní vzdálenosti.

V americké armádě je pro atomové pumy malé ráže všeobecně udávána bezpečnostní vzdálenost od epicentra výbuchu pro nechráněnou živou sílu 5 až 7 km a 2 až 3 km pro živou sílu umístěnou v zákopech. Při přesném výpočtu je minimální bezpečnostní vzdálenost součtem poloměru zániku a vzdálenosti utlumení účinků. Poloměr zániku účinků pro ráži 1 KT je 1150 m a vzdálenost utlumení je podle tvaru cíle (kruhový, polokruhový, čtvrtkruhový, přímočarý) přibližně trojnásobkem pravděpodobné úchyly. Pravděpodobná úchylna činí při použití dělostřeleckého granátu 91 m, pro raketu a pumu shozenou z malé výšky 457 m a pro pumu shozenou z velké výšky 914 m. Z hlediska účinků nepřátelských atomových zbraní (ráže 1 KT) mohou vlastní útočící vojska využívat jen hloubky tzv. vzdálenosti utlumení účinků, což představuje podle prostředků použití asi 300 až 2000 m. Tento výpočet, zejména pro obtíže přesného určení tritoloého ekvivalentu, nedá se aplikovat pro vodíkové náplně.

Pojmem „bezpečnostní vzdálenost“ budeme dále rozumět jen tu její část, kde nedochází k zasažení našich vojsk účinky nepřátelských výbušných zbraní.

Stanovení širších pásem a tím velké zředění bojových sestav (proti minulé válce) vede k snížení hustoty paleb pěchotních zbraní. Protože palebný systém je v současné době charakterisován nedostatkem palebných prostředků probíjejících pancíř v poměru s palebnými prostředky k ničení nechráněné živé síly, mají obrněná vozidla v tomto směru daleko lepší předpoklady pro využití bezpečnostní vzdálenosti než střelecké jednotky.

Poměrně malá hloubka bezpečnostní vzdálenosti neposkytuje však dobré podmínky pro její využití dělostřelectvem a dalšími sledy jednotek prvního sledu a proto se jeví výhodným tuto bezpečnostní vzdálenost rozšířit. Toho možno dosáhnout rychlejším pronikáním jednotlivých úderných skupin na směrech ne širších než 3 km. Jestliže by jednotlivé směry byly vhodně voleny a od sebe vzdáleny (na 1 až 5 km), dojde vstřícným postupem do boků k rychlému obklíčení jednotlivých nepřátelských odporů. Nebudou-li tyto obklíčené odpory od sebe vzdáleny více než 3 km, je znemožněno nepříteli použít v tomto prostoru atomových zbraní.

K zvýšení tempa útoku, jakož i k rozšiřování bezpečnostní vzdálenosti mohou velmi přispět vzdušné výsadky. Je samozřejmé, že tyto výsadky budou plnit i úkoly souvisící s likvidací zbraní hromadného ničení nepřítele a jiných důležitých cílů.

K přípravě vysazení výsadků je výhodné používat vzdušných atomových výbuchů. V takovém prostoru (vyjma okruh — podle ráže — 100 až 400 m od epicentra) může výsadek přistat za 10 až 15 minut po výbuchu. S přiblížením k tomuto prostoru (s výhodou z návětrné strany) je nutno, aby byly nasazeny prostředky protichemické ochrany jednotlivce. Prostory vysazení a sílu výsadků je třeba volit vzhledem k situaci nepřítele, k předpokládaným směrům a k tempu útoku pozemních vojsk. Důležitým úkolem těchto výsadků by mělo být i znemožnit nebo ztížit manévr protivníka. Předpokladem úspěchu takto organizovaného boje je udržování převahy sil v průlomovém prostoru. Obklíčené odpory jsou voleny v prostorech, z kterých není možno vést přímé mířené palby. Kde toho nelze dosáhnout, je prováděno zadýmování nebo umlčování (v době průchodů vojsk v jejich blízkosti) těchto odporů.

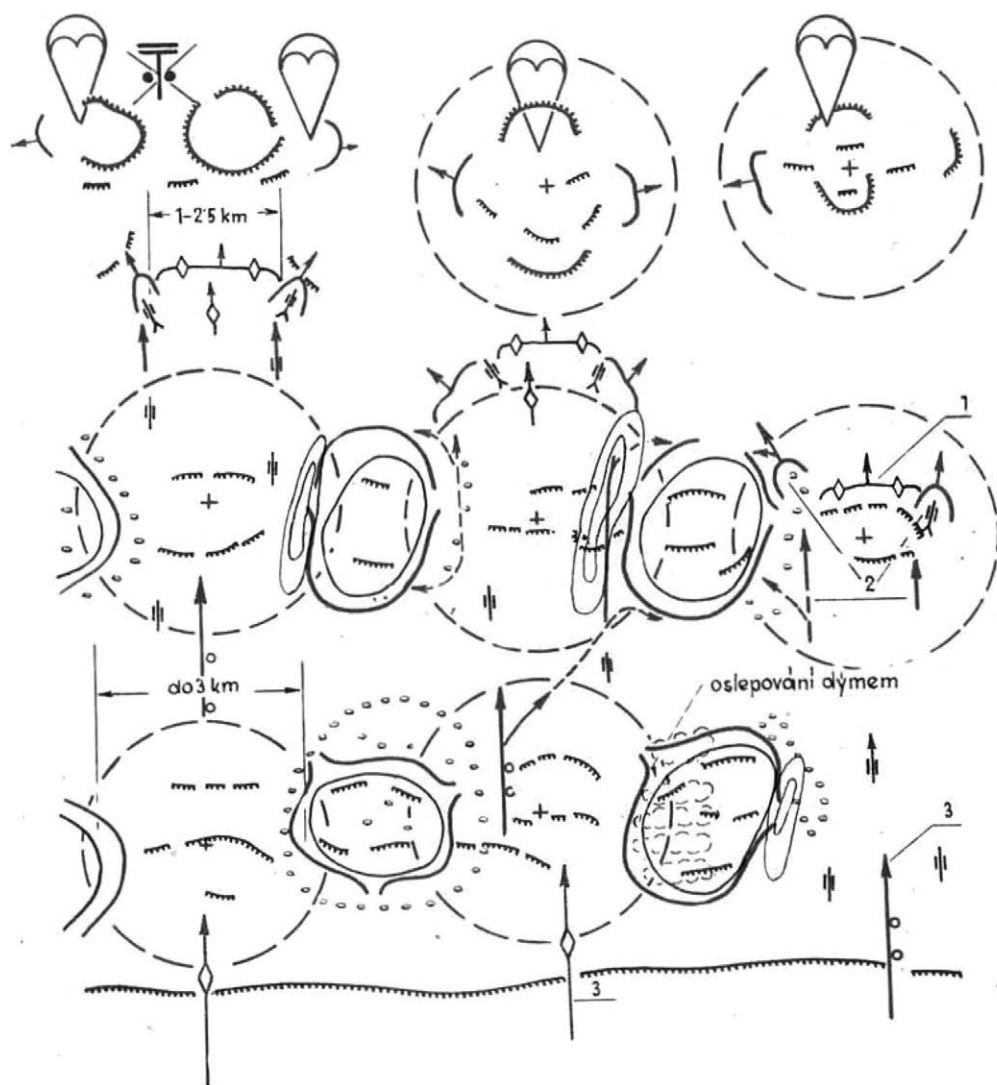
V soudobých podmínkách boje je v nevýhodě ten, kdo není připraven na boj jednotlivých úderných (bojových) skupin dočasně od sebe oddělených, ale velením pevně spojených a řízených. Velení může plně uplatňovat svoji vůli jen za předpokladu vysoké a rychlé manévrovosti vojsk.

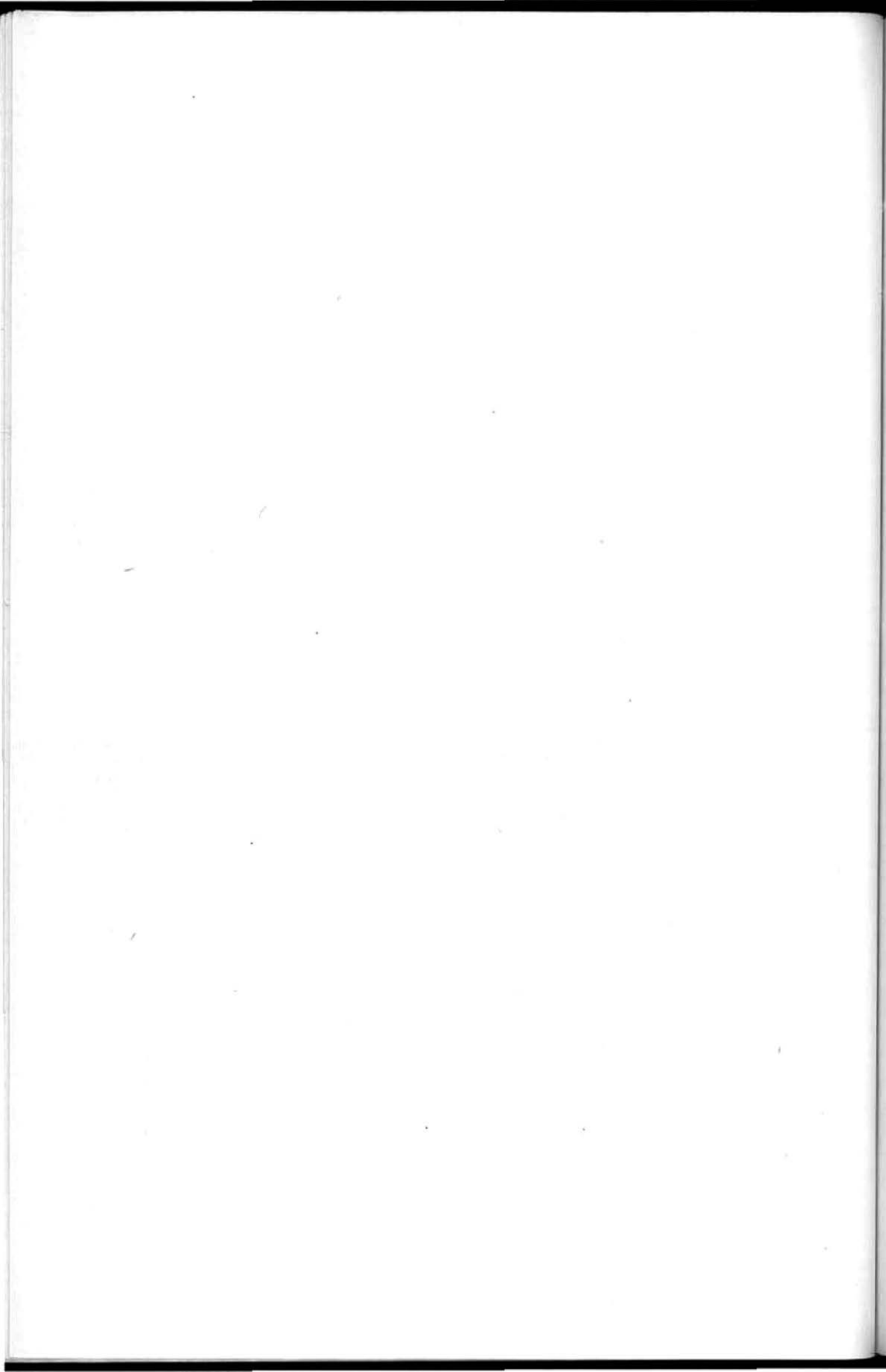
Podle schématu jediným úkolem úderné (čelní) skupiny označené 1 je rychle pronikat do hloubky nepřátelské sestavy. Její útočná šíře odpovídá zkušenostem z Veliké vlastenecké války. Je maximálně podporována dělostřelectvem a letectvem. Prostory, v kterých nepřítel má možnost použít atomových zbraní, překonává však v rozptýlené sestavě a soustřeďuje se opět před ztečí nepřátelského postavení (v bezpečnostní vzdálenosti). K možnosti většího rozptýlení přispívá nesoučasnost zahájení zteče na jednotlivých směrech. Skupina 2 zabezpečuje boky skupiny 1, provádí obklíčování a ničení nepřátelských odporů.

Za těmito skupinami postupují jejich další sledy označené 3.

SCHÉMA PRŮLOMU OBRANNÉHO PÁSMA

/VÝSEK ZE SMĚRU HLAVNÍHO ÚDERU/

Tento způsob boje klade zvýšené požadavky na spojení, velení a iniciativu odděleně bojujících skupin, jakož i na jejich vhodné složení.

Zvyšování kvantity a kvality atomových zbraní vyžaduje důsledného využívání ženižního vybudování a ochranných vlastností terénu a maximálního rozptýlení vojsk jak za přesunů, tak i v prostorech soustředění, vyčkávacích prostorech apod. Nelze se již spokojit dříve stanovenými plošnými rozměry pro soustředění, např. pro divisi 200 km². Takovými rozměry je možno se spokojit, jen když situace zabraňuje je zvětšit. Pro přesuny, pobyt a klamné prostory (činnost) je třeba využívat celého přiděleného pásma.

Jeví se účelným, aby vojska v prostorech soustředění využívala, hlavně ke komunikacím předvídaného přesunu, přilehlých prostorů. Tím jsou vytvářeny výhodné podmínky pro využití těchto prostorů později z hloubky k frontě se přesunujícími dalšími sledy.

Je výhodné, aby klamné prostory v operační hloubce byly vzdáleny od skutečných 20 až 30 km, popřípadě i více. Tato vzdálenost vyplývá z okruhu účinků vodíkové náplně (podle amerických údajů dochází ke zranění nekrytých osob světelným zářením až na vzdálenost 50 km od epicentra výbuchu).

Možné rychlé změny v poměru sil způsobené nepřátelským použitím zbraní hromadného ničení vyžadují pohotovosti a přípravy rychlého přivedení dalších sledů. To je možné tehdy, jestliže čela vojsk (skupin) dalšího sledu nejsou příliš vzdálena od linie fronty (za palebnými postaveními dělostřelectva). Nejrychleji však mohou být vojska dopravena na čáru zasazení vzdušnými prostředky (s výhodou do prostoru předsunuté jim náležející bojové techniky).

Velké taktické výhody má současné zasazení jednoho nebo více svazků (s rozvinutím sil z chodu).

Z hlediska ochrany proti zbraním hromadného ničení je však nutno vidět i závažné nevýhody. Z tohoto hlediska se jeví mnohem výhodnější postupné a hlavně za přesunu maximálně časově a prostorově rozptýlené přivádění vojsk na čáry zasazení (do bezpečnostní vzdálenosti).

Vývoj atomových zbraní čím dál více vyžaduje používání vzdušných dopravních prostředků jak pro vojska, tak pro materiál. Zejména jsou vhodné vzdušné dopravní prostředky, které pro start a přistání nepotřebují letišť.

Současný technický stav vzdušných dopravních prostředků však nepři- pouští myšlenku hromadně odpoutat tanky, těžkou bojovou techniku a početná vojska od pozemních komunikací všech druhů. Dovoluje však již rozsáhlé použití taktických výsadek, vyčlenění některých záloh určených pro rychlé zasazení a odlehčení pozemním dopravním prostředkům určeným pro odsun zasažených vojáků apod.

Jednotky a prostředky pro odstraňování následků je výhodné uskupit do celé hloubky útočné sestavy mimo nejpravděpodobnější prostor nepřátelské protipřípravy (nebezpečné prostory).

Za útoku — kromě opatření pro zabezpečení dalších sledů — je nutno vidět hlavní úkol v zabezpečení prvního sledu v době jeho rozvinování sil pro útok z chodu. Totéž se pak opakuje při zasazování dalších sledů. V průběhu útoku je nutno zvláštní pozornost věnovat uskupení vlastních vojsk na směrech nepřátelských protiztečí a protiúderů.

Často se může objevit potřeba rozvinout místo speciální očisty v prostoru, kde nebyla předem pro ně připravena plocha. V takových případech bude účelné, aby vojska vyčkávající na provedení speciální očisty ihned zahájila přípravu plochy (co možná za odborného vedení) pro rozvinutí místa speciální očisty.

Technická opatření

Účinky atomových zbraní, rozsáhlá zamoření způsobená pozemními i vzdušnými atomovými výbuchy, vysoká toxicita a rychlost působení novodobých otravných látek vyžadují opatření technického rázu.

Při všech zastávkách je žádoucí využívat terénu a ukrývat živou sílu do země. Tomu je třeba důsledně zvykat vojáky. Tak např. v otevřeném zákopu (z plošného hlediska) jsou účinky na živou sílu ve srovnání s nechráněnou živou silou u ráže 1 KT osmkrát a u ráže 100 KT šestatřicetkrát menší (počítáno s hranicí 50% ztrát). S velikostí ráže se zvětšuje poměr snížení účinků na živou sílu i bojovou techniku. Obdobně snižují zasažení živé síly tanky. Obrněné transportéry snižují zasažení u ráže 100 KT sedmkrát až desetkrát, u ráže 500 KT patnáctkrát až dvacetkrát. Bylo by výhodné rovněž citlivou techniku, jako jsou rádiové stanice, vestavovat do obrněných vozidel. Pozemní atomové výbuchy, až na vzdálenost několika set kilometrů způsobí radioaktivní zamoření ovzduší (rovněž vzdušný výbuch střední ráže zamoří vzduch 150 000 až 300 000 rozpady v l/1' — v ose stopy na vzdálenost asi 120 km), což při dýchání bez ochranné masky představuje smrtelné nebezpečí. 40 až 50 mc štěpných produktů je pro člověka smrtelnou dávkou. Při vdechování vzduchu zamořeného hodnotami desetin mc bez ochranné masky po 10 až 15 minut dochází k těžkým škodám na zdraví.

To vyžaduje vybavení jednotek přístroji, které by automaticky signalisovaly tyto nepatrné, ale přitom škodlivé stupně radioaktivního zamoření vzduchu.

Odpor filtrů ochranných masek způsobuje dosti rychle únavu, což vede k zpomalení tempa (nehledě na jejich znehodnocování). Rozsáhlé zamoření vzduchu způsobené atomovými výbuchy si vynutí pobyt vojsk v ochranných maskách trvající až řadu hodin. To vyžaduje především z hlediska ochrany před radioaktivními látkami vyřešit dokonalejší filtry i vlastní ochranné masky. Je žádoucí, aby obrněná vozidla byla opatřena utěsněním a filtračně ventilačním zařízením.

Aby bylo možno dlít v prostoru silněji zamořeném radioaktivními látkami, je třeba předem vybudovat úkryty a nakrytí zákopů. K častému odstraňování postupně usedlých radioaktivních látek z nakrytí by přispěl snímatelný hladký překryt, jako je např. ochranná pláštěnka. Dále je možno k této ochraně využít staveb všech druhů. Tak např. průměrně silná zeď snižuje účinky radioaktivního záření asi čtyřikrát až pětkrát. Bezpodmínečně nutné je překrývat zásoby materiálu všech druhů.

K překračování zamořených prostorů je třeba využívat dopravních prostředků. Tank snižuje dávku radioaktivního záření desetkrát, obrněný transportér čtyřikrát a auto dvakrát.

Za útoku nebude možno budovat úkryty pro velitelská stanoviště. Jeví se potřeba využít k tomuto účelu obrněných transportérů. Velitelské transportéry by bylo výhodné vybavit kromě potřebami pro štábní práci

pojitky pro místní spojení. Pak by bylo možno kdykoli a kdekoli vytvořit z nich „operační sál“.

Rozsáhlost radioaktivního zamoření po pozemním výbuchu vyžaduje zkonstruování přístroje (pro letouny) snímajícího radiační situaci terénu ať již na film pomocí Geigerovy Müllerovy trubice, na speciální film nebo na magnetofonovou pásku.

Potřeba včasného varování vojsk o slabé koncentraci novodobých otravných látek majících miotické účinky vyžaduje vybavit vojska pro tento účel dostatečně citlivými průkazníky, zejména pro noční boj.

Vysoká toxicita a rychlost působení novodobých otravných látek, jakož i kyanovodíku vyžaduje vybavení vojsk léky antidotního účinku jakožto prostředku první pomoci.

O b r a n a

Hlavní ztráty mohou být způsobeny obránci v době dělostřelecké a letecké přípravy útoku a v době provádění manévru a přípravy k protizteči nebo k protiúderu. V pásmu průlomu bude nepřítel používat výhradně vzdušných atomových výbuchů a prchavých otravných látek. Na závětrné straně průlomového pásma může použít i pozemních výbuchů a na obou bocích trvalých otravných látek.

Vyrovnaní poměru sil, změněného nepřátelskou přípravou útoku, může být dosaženo protipřípravou. Vzhledem k tomu, že nastupující útočník je zpravidla ve zhuštěnější sestavě než obránce a nemůže plně využívat ženižních objektů, postačí mnohem menší množství prostředků k dosažení stejných ztrát u nepřítele, než které způsobí nepřátelská příprava útoku.

Atomovými údery může nepřítel zničit vojska v celém průlomovém pásmu. To umožňuje nepříteli rychlé a hluboké prolomení obrany. Udržet obranu a nedopustit obklíčení bránících se vojsk je možno jen manévrem sil (po nepřátelské atomové přípravě) do průlomového pásma. V soudobé operaci lze však připustit manévry — v prostoru mimo bezpečnostní vzdálenost — jen v maximálně rozptýlené sestavě. To je příčinou toho, že bude možno jen postupně dosáhnout soustředění sil v bezpečnostní vzdálenosti. Proto je třeba, aby manévry na předpokládané směry průlomu byl připraven z celého prostoru obrany (hlavně boční manévry). Jenom manévrem sil a prostředků je možno dosáhnout potřebného poměru sil k zabránění průlomu obrany a provedení protiztečí a protiúderů. V předpokládaném průlomovém pásmu je nutno důkladně ženižně vybudovat jednotlivá obranná postavení. V tomto prostoru však do okamžiku pohotovosti nepřítele k útoku nutno ponechat jen minimum sil a prostředků.

Obdobně, jako za útoku, je třeba i v obraně ve zvýšené míře využívat vzdušné dopravy.

Protiatomový manévry před zahájením nepřátelské atomové přípravy útoku a obranný manévry po této přípravě bude spojen s provedením směn obranných rajónů. Bude výhodné, při opuštění rajónu obrany, ponechat v něm hlídku, která by prováděla jeho průzkum (radiační, chemický a jiný), zavedla do něho novou jednotku a odevzdala jí potřebné doklady (např. záznamy o minových polích). Vysoká manévrovost, boj s nepřátelskými vřsady si často může vyžadovat dočasnou změnu v podřízenosti. V těchto případech je však nutné (v zájmu velení) porušovat základní systém organizace co nejméně.

Kdyby nepřítel používal i vodíkových zbraní, jeví se účelným, aby poměrně největší koncentrace sil a prostředků byla v pásmu, jehož zadní hranice je vzdálena do 30 km od nepřítele.

Je nevhodné předem umisťovat zálohy a vojska určená k odstranění následků napadení zbraněmi hromadného ničení do předpokládaného nepřátelského průlomového pásma. Tam je možno předpokládat jen jejich zásah v době před dosažením pohotovosti nepřítele k útoku. Odsuny zasažených z průlomového pásma budou hlavně směřovat do stran. Jeví se proto výhodným ve vzdálenosti 8 až 12 km od hranice průlomového pásma připravit divisní zdravotnické prostředky i prostředky pro provedení speciální očisty. Za nimi, na pasivních směrech, zpravidla za 2. a 3. pásmem obrany, uskupit tytéž prostředky armádní.

Technická opatření a jejich využití. S rychlým ukrytím živé síly a bojové techniky, budování záložních obranných rajónů a klamných prací možno počítat jen v pojmu maximální mechanisace zemních prací. Již dříve bylo upozorňováno na potřebu zařízení pro zemní práce využívajícího motorické síly té nebo oné bojové techniky.

Bez ženižního vybudování prostorů určených pro protiatomový manévru nemusí být jeho provedení zcela prospěšné. Protiatomová ochrana klade hlavní důraz na ženižní vybudování a dokonalé zamaskování těch prostorů, v kterých budou vojska v době hromadného nepřátelského použití zbraní hromadného ničení. Současný stav mechanisačních prostředků jen zřídka dovolí budovat souvislou zákopovou síť v celé hloubce obrany. Souvislé (nebo souvislejší) zákopy je však třeba budovat na předním okraji v předvídaném pásmu průlomu a v plánovaném výchozím prostoru k protizteči a protiúderu.

Nejzranitelnější je živá síla. Lepší ochranu než normální zákop proti účinkům atomových zbraní poskytují zemní otvory. Tyto otvory se dají snadno zamaskovat a rychle zřídit zemními vrtáky. Pro pohodlnější pobyt je výhodné ženižní lopatkou je poněkud šikmo prohloubit a upravit stupeň pro usednutí.

Jestliže tento zemní otvor opatříme zevnitř snímatelným krytem, dosáhneme i ochrany proti postřiku otravnými a zápalnými látkami a proti usedání radioaktivních látek. Tyto otvory (jestliže to dovolí stav podzemní vody) by bylo možno zřídit i na dně zákopových výklenků, což by mohlo značně přispět k ochraně bojovníků.

Pro bojovou techniku a ostatní materiál je třeba plně využívat terénu (není-li možno zřídit okopy) a důsledně ji zamaskovat.

Budované okopy nebude možno v 1. pořadí hloubit v celé délce a v plném profilu, nýbrž jen tam, kde budou vojáci v době nepřátelské dělostřelecké a letecké přípravy útoku, a v 2. pořadí, odkud povedou obranný boj.

Velká potřeba klamných okopů v obraně i za útoku vyžaduje zhotovení lehkých skládacích maket zákopů. Klamný okop je rovněž možno zhotovit z maskovací sítě.

Ženižní vybudování obrany splní jen tehdy svůj úkol, jestliže v době nepřátelského napadení zbraněmi hromadného ničení je ho důsledně vojsky využíváno. Nebude však možno přesně zjistit počátek tohoto napadení. To platí hlavně o zahájení atomové přípravy útoku. Proto se jeví důležitým nařídít vojskům dlít (kromě nezbytného počtu vojáků ve službě) od doby dosahování pohotovosti nepřítele k útoku (po skončení protiatomového manévru) jenom v nejbezpečnějších prvcích ženižního vybudování obrany.

Zvláštní význam má odsun zasažených po nepřátelské atomové přípravě. Tento odsun musí být prováděn v době přísunu vojsk do téhož prostoru. Z hlediska rychlosti nejnaléhavější je odsun zasažených z prostorů přímo ohrožených postupem nepřátelského útoku. Pomoc zasaženým a jejich odsun je však třeba provádět v celé hloubce prostoru nepřátelské přípravy s využitím všech volných prostředků a jednotek. V přímém dosahu nepřátelských konvenčních zbraní, jakož i k překračování zamořených prostorů jsou vhodné obrněné transportéry. Odsuny musí být řízeny ze zasaženého prostoru hlavně na boky tak, aby nedocházelo k většímu soustředění dopravních prostředků. Tam, kde to dovolí vzdušná situace, je třeba využívat k odsunu raněných vrtulníků.

Násilný přechod

Vojska za násilného přechodu mohou být nepřítelem nejpravděpodobněji napadena zbraněmi hromadného ničení na přechodech a na předmostí. To platí zejména v případech, kdy nepřítel vybudoval přední okraj obrany 2 km (nebo i hlouběji) za řekou. Položí-li nepřítel přední okraj obrany na břeh řeky, vzniká z hlediska jeho možnosti použití atomových zbraní stejná situace při získávání plukovních předmostí.

Nelze připustit shromažďování a vyčkávání vojsk v blízkosti řeky v době, kdy protivník může použít atomových zbraní na přechody. Bude proto účelné řídit příchod vojsk k řece na regulačních čarách, z nichž nejbližší bude vzdálena 5 až 8 km a nejvzdálenější 20 až 30 km od řeky. Nebezpečný prostor, jehož osou je tok řeky, je třeba překonávat bez zastávky. Nelze se již spokojit dosavadní hloubkou plukovních předmostí. Je třeba, aby tato předmostí měla hloubku aspoň 6 až 8 km. Z hlediska ochrany proti zbraním hromadného ničení by bylo výhodné zahájit násilný přechod na směrech ne širších než 2 až 3 km a od sebe vzdálených 1 až 5 km. Vstřichnými údery vedenými z těchto směrů do boků mohlo by docházet k obklíčení nepřátelských odporů a tím k rozšiřování bezpečnostní vzdálenosti. Bude výhodné, aby od zahájení přechodu, byly připraveny ve vzdálenosti 6 až 10 km od řeky první sledy dopravních prostředků k odsunu zasažených se zálohou zdravotnických jednotek určených k poskytnutí první pomoci. V témž prostoru je třeba, aby byly v pohotovosti první sledy záloh radiačního a chemického průzkumu, ženiijních jednotek a všech prostředků určených k likvidaci následků napadení zbraněmi hromadného ničení. Za nimi do hloubky by bylo vhodné uskupit prostředky k provádění speciální čistoty, další zdravotnické a ostatní prostředky a jednotky určené k odstranění následků.

Je žádoucí, aby divisi prostředky k odstranění následků byly připraveny na předmostí v době přechodu druhých sledů divisí. To ovšem vyžaduje zabezpečení dosud nepřepravených částí divisí prostředky armády.

Maskování přepravišť a mostů dýmem, mající za cíl nepříteli ztížit volbu cíle pro atomové zbraně, může být jen tehdy účelné, když bude současně maskován co největší počet klamných přechodů.

Zejména možné použití pozemních atomových výbuchů nepřítelem vyžaduje, aby štáb armády připravil varianty provedení násilného přechodu s důrazem na organizaci manévru sil a prostředků armády.

Střetný boj

Střetný boj v soudobých podmínkách bude velmi častým druhem boje. Nejnebezpečnějším údobím se jeví přibližování hlavních sil do bezpečnostní vzdálenosti. V této době může nepřítel použít vzdušných atomových výbuchů a prchavých otravných látek. Bude účelné postupovat těmito silami rozčleněně do hloubky a do šířky několikanásobně překračující šířku zamýšlené čáry zasazení. Jestliže poměr sil nedovolí rozšiřovat bezpečnostní vzdálenosti pronikáním vojsk na směrech, může být v některých situacích (dočasně nevýhodný poměr sil, nedostatek atomových zbraní) výhodné skupinami různé síly místně přejít do dočasné obrany.

Při vhodné volbě ohnisek obrany a manévrové činnosti mezi nimi, jakož i vlivem nepřátelského tlaku může být vytvořena linie fronty vlnovitého tvaru. Prostory vypouklé do sestavy nepřítele budou vhodné k soustřeďování sil k úderu a k vytváření vlnů do nepřátelské sestavy. V tomto případě je žádoucí, aby tyto zářezy do nepřátelské sestavy svou šíří znemožňovaly nepříteli použít do nich atomových zbraní. To ovšem vyžaduje i udržování těsného dotyku s nepřítelem a stálé pohotovosti ke zteči (do jeho boků), jestliže se projeví přípravy k jeho odchodu.

Ústupový boj

Ústupující vojska může nepřítel nejpravděpodobněji napadat vzdušnými atomovými výbuchy a prchavými otravnými látkami, a to hlavně v prostorech jejich nahromadění, v soutěskách a v prostorech křížovatek komunikací.

Obtížnost tohoto druhu boje je v celkové převaze sil nepřítele. S maximálním úsilím, a proto i s použitím zbraní hromadného ničení, provede nepřítel pronásledování na rozhodujících směrech. To vyžaduje, hlavně na těchto směrech, široké použití zátarasů a přípravu obranných postavení. Takováto obranná postavení, která nepřítel předem zjistil, může před příchodem svých vojsk napadnout atomovými zbraněmi. Jeví se proto výhodným předem obsadit jen přední okraj připraveného postavení a hlavní částí sil obsadit hloubku postavení až s přiblížením vojsk nepřítele k přednímu okraji na bezpečnostní vzdálenost nebo po provedení nepřátelského úderu.

Z hlediska protiatomové ochrany nejbezpečnější jsou vojska ustupující v dotyku s nepřítelem (v prostoru bezpečnostní vzdálenosti). Vojska přímého dotyku mohou však snést obtíže boje jen po omezenou dobu. Je nutné provádět jejich střídání v rámci vojsk v prostoru bezpečnostní vzdálenosti i mimo tento prostor. Střídání vojsk z hlediska protiatomové ochrany vyžaduje, aby nebylo prováděno současně na široké frontě, nýbrž nepravidelně a postupně po dílčích úsecích tak, aby vystřídaná vojska odcházela po rotách a praporech do šířky a hloubky ve velmi rozčleněné sestavě.

Hlubokou sestavu ustupujících vojsk vyžaduje i připravenost k boji s nepřátelskými výsady, zejména podél komunikací.

Mimořádně obtížný je odsun zasažených. Včasné poskytnutí zdravotnické pomoci zasaženým vyžaduje k tomuto účelu značného využití vzdušných dopravních prostředků, zejména vrtulníků.

Možnost provádění úplné speciální očisty bude velmi omezená a závislá na rychlosti odchodu a vzdálenosti zamořených vojsk od krycích jednotek. Jednotky pro speciální očistu zpravidla bude výhodné začlenit na čela odcházejících svazků (nebo i před ně).

Z hlediska protiatomové ochrany jeví se dále velmi důležité neustále udržovat rozptýlenost a plynulost při odchodu vojsk. Rychle provádět opatření k odstranění překážek odchodu a nedopustit nahromadění vojsk a bojových prostředků před nimi.

Pronásledování

Pronásledování může ustupující nepřítel velmi ztížit a zbrzdit pozemními (jsou-li k jejich provedení vyhovující povětrnostní podmínky) a podzemními atomovými výbuchy, ženiijními chemickými zátarasy, ničením a zamořováním.

K úspěšnosti pronásledování — jako v žádném jiném druhu boje — mohou přispět vzdušné výsadky. Nejvýznamnější úlohu mohou mít dostatečně silné a podle situace dále zesilované výsadky vysazené před čely nepřátelských odcházejících vojsk. K jejich úspěšnému boji je třeba vysadit výsadky i v prostoru hloubky nepřátelské sestavy a ostatními vojsky energicky pronásledovat odcházejícího protivníka. Takto kombinované a současně v celé hloubce nepřátelské sestavy prováděné pronásledování může znemožnit nepříteli provedení zamýšlených pozemních a podzemních atomových výbuchů. Může zcela rozrušit a přivést do chaotického stavu plán jeho odchodu a spoluvytvořit podmínky pro souběžné pronásledování, snížit na minimum, z hlediska protiatomové ochrany, nebezpečí soustředování vlastních sil v důležitých prostorech a směrech.

Před zahájením pronásledování je třeba vojska vybavit dostatečnými zásobami prostředků ochrany kůže (pro překračování zamořených prostorů) a odmořovacích prostředků. Na čela praporů prvního sledu provádějících pronásledování a do odřadu k zabezpečení pohybu začlenit průzkumná chemická družstva. Zálohu chemického průzkumu vést na hlavních směrech pronásledování. Za prapory prvního sledu na důležitých směrech zařadit jednotlivá vozidla (družstva) pro odmoření bojové techniky. Zbytek jednotky pro zřízení místa speciální očisty začlenit k druhému sledu. Místa speciální očisty a zdravotnické prostředky rozvíňovat u prostorů napadení vlastních vojsk zbraněmi hromadného ničení s výhodou na příčných komunikacích.

Protiatomová a protichemická ochrana jakožto součást ochrany proti zbraním hromadného ničení

Máme-li mluvit o protiatomové a protichemické ochraně z hlediska jejího řízení velitelem a jeho štábem, musíme je vidět jakožto nejdůležitější složky ochrany proti zbraním hromadného ničení. Současný stav po stránce řízení a organizace ukazuje některé nedostatky. Náčelník skupiny pro ochranu proti zbraním hromadného ničení nemá přesně vyhrazenou pravomoc. V praktickém výkonu své funkce je odkázán např. na ženiijního, chemického náčelníka, náčelníka týlu a náčelníka zdravotnické služby atd. Téměř se neuplatňuje jeho vedoucí úloha při organizaci a provádění ochra-

ny proti zbraním hromadného ničení a je zpravidla pouhým registrátorem činnosti uvedených náčelníků. To je také příčinou, že plánu ochrany proti zbraním hromadného ničení není využíváno a v průběhu boje není dále veden a přizpůsobován bojové situaci. Dokument i s nejvyšší štábní kulturou, není-li dále veden a není-li ho dále využíváno, stává se samoučelným.

Těž v přípravném období má náčelník skupiny ochrany proti zbraním hromadného ničení slabý nebo žádný vliv na rozhodnutí a plánování boje a operace.

Tyto nedostatky pramení z toho, že nejsou přesně stanoveny funkční povinnosti náčelníka skupiny ochrany proti zbraním hromadného ničení a s tím související otázka vzájemného poměru náčelníků druhů vojsk a služeb, jejichž vojska plní odborné úkoly v ochraně proti zbraním hromadného ničení. Rovněž na cvičeních chybějí zařazeným náčelníkům skupin ochrany proti zbraním hromadného ničení potřebné odborné takticko-technické znalosti, což se kromě toho, co bylo uvedeno, musí záporně odrazit v organisaci součinnosti různých složek plnících společně úkoly, např. odstraňování následků.

Jeví se účelným podřídít náčelníky druhů vojsk a služeb v otázkách plánování bojového použití vojsk jim podřízených a plánování a provádění ochrany proti zbraním hromadného ničení náčelníku štábu. Tím budou spolumytvořeny podmínky pro vedoucí úlohu náčelníka skupiny ochrany proti zbraním hromadného ničení v otázkách její organisace a provádění. Na stupni divise by bylo účelné pověřit funkcí náčelníka ochrany proti zbraním hromadného ničení příslušníka operačního oddělení.

V otázkách ochrany proti zbraním hromadného ničení by komplexně informoval velitele a podával mu návrhy jen jediný náčelník, který by za využívání odborných technických znalostí náčelníků druhů vojsk a služeb řídil organisaci a provádění této ochrany. Ničivost atomových zbraní vyžaduje, aby velitel a štáb svým rozhodováním a plánováním boje a operace vytvořili maximálně příznivé podklady pro ochranu proti zbraním hromadného ničení. Je proto nutná spoluúčast náčelníka ochrany proti zbraním hromadného ničení při rozhodování a řízení činnosti vojsk (sledování a prosazování požadavků ochrany proti zbraním hromadného ničení). Náčelníci skupin ochrany k plnění své funkce potřebují osvojit si nejen vševojskové, ale i odborné a přehledně v potřebném rozsahu technické znalosti. Kromě toho příslušníky jejich skupin by měli být techničtí odborníci inženýři. Z hlediska současné připravenosti k organisaci a řízení ochrany proti zbraním hromadného ničení jsou nejlépe připraveni důstojníci chemického vojska.

Závěrem shrneme nejdůležitější opatření protiatomové a protichemické ochrany.

Nejdůležitější jsou aktivní opatření ochrany vedoucí k zničení nebo aspoň k oslabení nepřátelského použití zbraní hromadného ničení s důrazem na atomové zbraně.

K organisaci a provádění pasivních opatření vytváří základní a rozhodující podmínky způsob operačního a taktického řešení bojového úkolu, vybavení vojsk technickými prostředky, jejich výcvik v úkolech protiatomové a protichemické ochrany, schopnost samostatného splnění úkolů řízení této ochrany, jednotné řízení organisace a provádění ochrany, čítajíc v to velení druhům vojsk, plnícím jednotlivé speciální úkoly ochrany. Hlav-

ními činiteli snížení účinků atomových zbraní jsou ženiijní vybudování, vybavení vojsk obrněnými vozidly a udržování maximálního rozptýlení mimo bezpečnostní vzdálenost. S požadavkem rozptýlenosti a využití bezpečnostní vzdálenosti je spojena potřeba vysoké pohyblivosti a manévrovosti.

Těžiště ochrany proti zbraním hromadného ničení spočívá na vševoj-
skových jednotkách, na jejich materiálním vybavení a na jejich výcviku.

Ochrana proti zbraním hromadného ničení není tedy jen úkolem jednotlivých druhů vojsk a služeb, nýbrž musí se především odrážet v rozhodnutí velitele a ve veškeré činnosti štábu a vojsk.